

МЭДҮҮЛЭЙ

ГЭШҮҮД

МЭДҮҮЛЭЛЭЙ ГЭШҮҮД

Мэдүүлэл соо ороод, ямар нэгэн асуудалда харюусаһан үгэнүүдые мэдүүлэлэй гэшүүд гэдэг.

Мэдүүлэлэй гэшүүд шухала ба юрынгээд илгардаг. Шухала гэшүүд хоёр: нэрлүүлэгшэ ба хэлэгшэ. Юумэ тэмдэглээд, хэн? юун? гэнэн асуудалда харюусадаг шухала гэшүүниие нэрлүүлэгшэ гэдэг. Нэрлүүлэгшые тодорхойлоод, юу хэнэб? яанаб? хэн бэ? юун бэ? гэнэн асуудалнуудта харюусадаг шухала гэшүүниие хэлэгшэ гэдэг. Шухала гэшүүдые мэдүүлэлэй грамматическа һуури гэдэг.

Юрын гэшүүд гурба: нэмэлтэ, элирхэйлэгшэ, ушарлагша. Нэрын ба хамаанай падежнүүднээ бэшэ падежнүүдэй асуудалнуудта харюусадаг юрын гэшүүниие нэмэлтэ гэдэг.

Ямар? хэнэй? юунэй? гэнэн асуудалнуудта харюусаһан юрын гэшүүниие элирхэйлэгшэ гэдэг.

Хэзээ? хаана? яажа? ямараар? г.м. асуудалнуудта харюусадаг юрын гэшүүниие ушарлагша гэдэг.

МЭДҮҮЛЭЛЭЙ ГЭШҮҮД

Шухала гэшүүд

1. Нэрлүүлэгшэ
2. Хэлэгшэ

Юрын
Бэшэнэ
(1 үгэ)

бүридэмэл
Бэшэжэ һууна
(2-3 үгэ)

Юрын гэшүүд

нэмэлтэ

Ушарл.

Элирх.

Юрын гэшүүд

Нэмэлтэ

Сэхэ нэмэлтэ

(Хэниие? юуе? юу? ямарые? алиниие?)

МАЛЫЕ

Косвенно нэмэлтэ

(Хэндэ? юундэ? хэнээр? юугээр?
хэнтэй? юунтэй? хэньээ? юуньээ?)

МАЛДА МАЛТАЙ

Элирхэйлэгшэ

```
graph TD; A[Элирхэйлэгшэ] --> B[Хабсаргалта]; B --> C[Юрын Бадма үбгэн]; B --> D[Холболтотой]; B --> E[Тусгаарлагдаһан];
```

Хабсаргалта

Юрын

Бадма үбгэн

Холболтотой

«Артек» гэжэ лагерь

Тусгаарлагдаһан

Минни эжы, түрүү хонишон,
гүрэнэй шагналда хүртэбэ

Ушарлагша

1. Аргын: яажа? ямараар? хайшан гэжэ?

2. Сагай: хэзээ? хэдыдэ?

3. Байрын: хаана? Хайшаа?

4. Шалт.: юундэ? яахадаа?

5. Зорилг.: юундэ? яахаяа?

6. Хэмж.: хэр зэргэ? Хэды шэнээн?

7. Болз.: яабал? Хайшан гэбэл?

МЭДҮҮЛЭЛЭЙ ГЭШҮҮД БОЛОДОГГҮЙ ҮГЭНҮҮД

Мэдүүлэлтэй удхаараа холбоотой (МУХ) аад,
асуудалда харюусадаггүй үгэнүүдые
мэдүүлэлэй гэшүүд болодоггүй үгэнүүд гэдэг.

Мэдүүлэлэй гэшүүд болодоггүй үгэнүүдтэ
хандалга, оролто үгэ, оролто мэдүүлэл,
междомети гээд ородог.

Мэдүүлэлэй гэшүүд болодоггүй үгэнүүд(МУХ. Ү)

1. Хандалга

[X,! ,X, ,X].

[O. үгэ, , O. үгэ, , O. үгэ]

2. Оролто үгэ

(магад, юрэдөө, нээрээ, таахада, хэбэрынь, жэшээн, танай хэлэнээр, нэгэдэхээр, г.м.)

[O. мэд., (- O. мэд. -) , O. мэд.].

3. Оролто мэдүүлэл

Байгал далай (дэлхэй дээрэ эгээл сэбэр уятай юм) манай омогорхол болоно.

4. Междомети

[M,! ,M, ,M].

Мэдүүлэлэй гэшүүд хоорондын холбоо.

Нэрлүүлэгшэ

Хэлэгшэ

Элирхэйлэгшэ

Нэмэлтэ

Ушарлагша

